

KASTEEL AMERONGEN

BULLETIN

Herfst 2002

Uitgave

Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen

Onderhoud van
groenvoorzieningen en
renovatie kasteeltuin
Amerongen uitgevoerd
door

Tuin- en plantsoenaanleg

Van Ginkel

Castor 64, Postbus 11, 3900 AA Veenendaal, tel. 0318-519039

**HERBERG
DEN ROODEN LEEUW**

DROSTESTRAAT 35
3958 BK AMERONGEN
TELEFOON 0343-454055
www.denroodenleeuw.nl

GEOPEND:
DONDERDAG T/M MAANDAG
VAN 18.00-21.30 UUR
ZONDAG: DE STALLERIJ
GEOPEND VANAF 12.00 UUR

Kasteel Amerongen
Bulletin

19de jaargang

nr. 54

herfst 2002

Inhoud

Bericht van het bestuur Stichting Kasteel Amerongen	blz.	2
Zwarte maandag? Of toch niet?	blz.	4
Wat melden de kranten?	blz.	5
Kasteeltuinen geopend met lampionnen, chocomel en winterverhalen voor jong en oud.	blz.	11
Gevraagd: ijverige mensen met hart voor het Kasteel	blz	13
Andere medewerkers bevolken het kantoor		
Een kijkje achter de schermen	blz.	15
Huisconcerten terug op het Kasteelterrein in 2003	blz	17
Een scheurkalender uit 1899	blz	19
“..Een deur mag er uitzien als een deur..”, maar niet altijd	blz.	21
Het recht van de duiventil	blz.	22
Uit de oude krant geknipt	blz.	23
Alweer een afscheid	blz.	24
De antwoorden op de raadsels	blz.	25
Kerstgroet en Colofon op respectievelijk	blz.	26/27

Bericht van het bestuur Stichting Kasteel Amerongen

Persbericht

Volgende stap in het behoud van Kasteel Amerongen.

Het bestuur van de Stichting Kasteel Amerongen (SKA) maakt gebruik van de statutaire mogelijkheid het Kasteel in eigendom terug te geven aan de staat.

Het bestuur wil op deze wijze het behoud van het Kasteel Museum Amerongen veilig stellen. Deze stap is gezet na overleg met externe adviseurs en vertegenwoordigers van de overheid.

Het bestuur werd tot deze stap gedwongen omdat het de stichting in feite vanaf haar oprichting in 1977 heeft ontbroken aan voldoende financiële middelen alle noodzakelijke grootschalige conserverende en restauratie werkzaamheden te laten uitvoeren. Ondanks de weinig rooskleurige financiële situatie de afgelopen decennia konden met behulp van Rijk, Provincie, fondsen, sponsors en een grote zelfwerkzaamheid van de leden van de Stichting Vrienden van Kasteel Amerongen, zoveel inkomsten worden gegenereerd, dat een aantal restauraties werd uitgevoerd.

De zaak kwam dit jaar echter in een stroomversnelling toen om redenen van brandveiligheid het Kasteel voor het publiek moest worden gesloten, terwijl de exploitatie van het Kasteel onontbeerlijk is voor eerder genoemde inkomsten.

Uit een bouwkundig onderzoek dat in samenhang daarmee werd verricht werd duidelijk dat er eigenlijk maar één goede en verantwoorde oplossing was in de vorm van een eenmalige grootschalige restauratie van het gehele complex. Dat is tevens de meest efficiënte oplossing in relatie tot de prachtige museale collectie, welke dan tegelijkertijd ook in een keer geïnventariseerd, geconserveerd en daar waar nodig geres-taureerd kan worden. De – tijdelijke – verhuizing en opslag van de collectie is alleen al een majeure logistieke operatie.

De totale kosten van deze mega operatie – waardoor de landelijk gezien unieke combinatie van een kostbare antieke collectie, kasteel, oranjerie, bij-

gebouwen en tuin als cultuurhistorisch erfgoed voor de komende generaties kan worden behouden – zijn geschat op 25 miljoen Euro, verspreid over circa 5 jaar, zijnde de verwachte duur van de restauratie. Deze schattingen zijn opgemaakt in ruggespraak met experts op dit gebied.

Het bestuur is tot de conclusie gekomen dat de stichting beslist niet in staat zal zijn de eigen bijdrage die bij de rijkssubsidiëring van dergelijke projecten hoort, zelfstandig op te brengen en heeft daarom besloten tot opheffing over te gaan. Voorts zijn er twee vereffenaars uit zijn midden aangewezen. De statuten kennen de bepaling waarin staat dat het besluit tot ontbinding pas geëffectueerd kan worden op het moment dat de staatssecretaris zijn goedkeuring aan dat besluit heeft gegeven.

Daarom heeft het bestuur zijn besluit – en daarmee het toekomstige lot van Kasteel Amerongen – in handen van de staatssecretaris gelegd.

Het bestuur hoopt dat met deze daad een nieuwe situatie ontstaat, waarin in goed overleg met alle betrokkenen constructieve oplossingen voor de toekomst worden gevonden.

Naar verwachting zullen na de winterstop in het voorjaar de tuin en de bijgebouwen, zoals gebruikelijk weer toegankelijk zijn voor het publiek met de gedachte, “tijdens de verbouwing gaat de verkoop gewoon door.”

Datum: 18 november 2002

* * *

Zwarte maandag? Of toch niet?

Uit historische overwegingen, om de geschiedenis van Kasteel Amerongen zo goed mogelijk te volgen en vast te leggen in de Bulletins van Kasteel Amerongen, heeft de redactie besloten het persbericht, zoals het is opgesteld door het bestuur van de Stichting Kasteel Amerongen, in dit Bulletin op te nemen.

Op dezelfde dag dat dit persbericht werd vrijgegeven op maandag 18 november 2002, waren de schrijvende pers, de radio en de regionale televisie op het kasteelterrein te vinden. Voorafgaand aan de persconferentie was er een toelichting op de beslissing van het SKA bestuur. Daarbij waren aanwezig de voorzitter van het bestuur Stichting Kasteel Amerongen, jhr. dr. P.A.C. Beelaerts van Blokland; commissaris van de Koningin in de provincie Utrecht, mr. B. Staal; de heer J. Jessurun, voorzitter van de Projectgroep Kasteel Amerongen; mevrouw W.C. Doorn – van der Houwen, burgemeester van Amerongen; vice-voorzitter en secretaris mr. drs. A.G.F. de Brauwere. De Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen werd vertegenwoordigd door drs. W.A. van Ommeren, voorzitter en ir. F.C. Zuidema, penningmeester. Voor de persmensen werd eveneens de mogelijkheid geboden de situatie binnenshuis in ogenschouw te nemen.

Daarna heeft zich een geanimeerd vragenronde ontsponnen waar, naast de voornaamste spreker van die morgen, de heer Beelaerts van Blokland, ook de andere aanwezigen achter de tafel het een en ander gezegd hebben of aanvullingen hebben gegeven. Burgemeester Doorn onderstreepte met klem de betekenis van Kasteel Amerongen voor de Amerongse gemeenschap en zij hoopte vurig dat er voor het Huis zich spoedig een goede ontwikkeling zal aandienen.

Als in het voorjaar de tuin en de bijgebouwen naar verwachting weer voor bezoekers open zijn, dan zullen daar in de toekomst toch anderssoortige activiteiten ontplooid gaan worden.

Alle vrijwilligers waren voor 's avonds uitgenodigd door het bestuur van Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen, met de bedoeling openheid van zaken te geven; met elkaar van gedachten te wisselen en iedereen adequaat te informeren, voordat het bericht de volgende dag in de krant zou verschijnen.

Achter de bestuurstafel zaten opnieuw de voorzitter van het bestuur Stichting Kasteel Amerongen, de voorzitter van het Vriendenkringbestuur en zijn penningmeester. Na een korte inleiding, gaf Van Ommeren het woord

aan de heer Beelaerts van Blokland, die ons heeft ‘bijgepraat’ en de vragen heeft beantwoord, met zo nu en dan een toelichting van Vriendenkring zijde. Later, toen de tuin aan de orde kwam, werd de heer R. de Jong, voorzitter van de tuincommissie, uitgenodigd aan te schuiven.

De punten die aan de orde kwamen op deze avond, waren dezelfde zoals verwoord in het persbericht van 18 november j.l. De materie werd ook al aangeroerd in de twee eerdere Bulletins van 2002.

Nu het bestuur van Stichting Kasteel Amerongen heeft besloten tot opheffing over te gaan, wil dat niet zeggen dat de Stichting Vrienden-kring dit automatisch zal navolgen. In tegendeel! Het bestuur zoekt zelfs nieuwe leden. Leest u in dit verband de oproep in dit blad.

De verschillende commissies, geschaard onder de paraplu van de SVKA gaan, elk met hun eigen vrijwilligersgroep – zo goed als mogelijk is, dat wel – verder met het uitvoeren van hun plannen voor het volgend jaar. Daarnaast gaan wij allemaal, ook de donateurs, ons 20-jarig jubileum vieren in 2003. Dat is zeker, want daarvoor is een ‘klein potje’ gereserveerd.

H.F. Rotgans-v.B.

* * *

Wat melden de kranten?

Doornse Krant ‘De Kaap’ plaatst al op 3 oktober j.l. een paginagrote Amerongen/Reportage. Het is een interview met mr. drs. A.G.F. de Brauwere, onder de kop: “Ongewisse toekomst Kasteel Amerongen duurt nog even voort” en een drietal foto’s.

Het Utrechts Nieuwsblad beschrijft op 9 november 2002 een ronde door Amerongen met als uitgangspunt de vraag: “Wat betekent de sluiting voor het toerisme, de middenstand en ‘de dorping’?”. De bijgaande kop spreekt voor zichzelf: “Kasteel Amerongen gaat ooit weer open. Dat móet”.

Na de persconferentie zien wij dat de landelijke dag/avondkranten grote foto’s plaatsen met een klein stuk tekst. De Telegraaf kopt op 19 november j.l.: “Toekomst Kasteel Amerongen onduidelijk”, een foto van de gracht, met het Kasteel in de mist, maar een duidelijk zichtbaar roeibootje met restauratie-jongens erin op de voorgrond. Zij komen terug van een inspectie van de muren van het Huis.

De Volkskrant plaatst op 19 november 2002 een prachtige kleurenfoto: “Kasteel Amerongen in staatsbeheer”. De kort geleden gerestaureerde Engelse brug staat er puntgaaf op. “..De stichting die het kasteel beheerde ziet geen kans voldoende geld bijeen te brengen...” en “...De collectie staat hoog aangeschreven omdat die de smaak, de welstand en de geschiedenis weerspiegelt van de bewoners die er vanaf de 17de eeuw huisden...”

Hoe dichterbij huis, des te groter worden de artikelen. Het Utrechts Nieuwsblad heeft op 18/11 als kop: Stichting: “Kasteel overdragen aan Rijk”, en noemt een aantal redenen waarom men dit nodig acht.

De Gelderlander van 19 november j.l. zet boven zijn artikel: “Redding kasteel in handen van Rijk. Stichting trekt handen af van monument in Amerongen. “Zo wil het bestuur duidelijk maken dat de restauratie van het kasteel de stichting boven het hoofd groeit.” Een hele achterpagina met 2 foto’s wordt gewijd aan: “Kasteel Amerongen is ziek. Heel ziek. Een grondige restauratie is noodzakelijk. Deskundigen schatten de kosten op minimaal 25 miljoen euro. Geld dat er voorlopig niet is.....”

Doornse Krant ‘De Kaap’ van 21 november 2002 plaatst een helder geschreven artikel, samen met een foto van het kasteel in de mist die verwijst naar een ‘mistige’ toekomst. Hieronder staat de gehele tekst.

Citaat:

ONTBINDING STICHTING AANGEKONDIGD.

Kasteel Amerongen moet rijksbezit worden.

door John Spijkerman.

Amerongen – De Stichting Kasteel Amerongen (SKA) wil het Kasteel in eigendom teruggeven aan de staat. Tegelijkertijd wil de Stichting zichzelf ontbinden omdat men geen mogelijkheden ziet de eigen bijdrage die bij rijkssubsidiëring hoort zelfstandig op te brengen. Volgens voorlichtster Trienekens van het Ministerie van OCenW is Kasteel Amerongen nooit van de rijksoverheid geweest, maar is het particulier eigendom. Ze zegt dat er wel overleg plaatsvindt tussen stichtingsbestuur, provincie en rijksoverheid over de toekomst van het Kasteel.

De grote restauratie van het kasteel moet nog beginnen, maar eigenlijk wordt er altijd wel onderhoud gepleegd, zoals hier bij de slotgracht.

Foto Henk van Holland.

Een grootschalige reddingsoperatie voor het Kasteel gaat de mogelijkheden van een private stichting verre te boven, vindt het bestuur van de SKA. Bovendien gaat het hier om een bijzonder cultureel erfgoed van nationale waarde.

Omdat het Rijk een kwart eeuw geleden twee miljoen heeft bijgedragen om Kasteel Amerongen te behouden, biedt de stichting het kasteel daarom het eerst aan aan het Rijk. Door het kasteel over te dragen aan de staat, hoopt het bestuur de toekomst van 't Kasteel Museum veilig te stellen. Het lot van

Kasteel Amerongen wordt daarmee heel nadrukkelijk in handen gelegd van staatssecretaris Van Leeuwen van OCenW.

Maar gelet op de reactie van de voorlichtster van het ministerie is het de vraag of de staat het kasteel als rijksbezit wil aanvaarden.

In een brief aan de staatssecretaris van 12 november 2002 geeft de SKA overigens aan bereid te zijn spoedig in overleg te treden met de staatssecretaris, ook als de Staat liever geen eigenaar wordt van inboedel en gebouw.

Inmiddels is er al enkele keren gesproken tussen het bestuur en de staatssecretaris. Van het besluit de stichting te ontbinden is de staatssecretaris al in een eerder stadium op de hoogte gesteld.

Bij het besluit de stichting op te heffen zegt het bestuur van de SKA gebruik te maken van een mogelijkheid die in de statuten is opgenomen. De liquidatie van de stichting is vooral ook een signaal aan de staatssecretaris om de ernst van de situatie duidelijk te maken. Volgens de statuten (artikel 13, lid 2) moet de staatssecretaris nog wel instemmen met het besluit tot ontbinding.

In afwezigheid van staatssecretaris van Leeuwen van OCenW, verklaart voorlichtster Trienekens dat de SKA deze bepaling zelf in de statuten heeft opgenomen. "Daarover zijn geen afspraken gemaakt met het Rijk". Trienekens zegt dat de staatssecretaris wel in overleg wil treden met het stichtingsbestuur en de provincie Utrecht om tot een oplossing te komen. Maar, daar waar de rijksoverheid onder vorige kabinetten nog wel wat te verdelen had, ligt dat allemaal tegenwoordig wat moeilijker. Bovendien is de cultuurbegroting voor 2003 al gereed en zal deze komende maandag [25 nov.'02] in de Tweede Kamer behandeld worden. Vanuit de Kamer kunnen dan natuurlijk wel vragen komen over de situatie op Kasteel Amerongen, maar op dit moment is er geen geld gereserveerd voor de grootscheepse restauratieplannen.

Volgens het bestuur heeft de stichting vanaf de oprichting in 1977 onvoldoende financiële middelen gehad om alle noodzakelijke grootschalige conserverende en restauratie-werkzaamheden te laten uitvoeren.

Met de hulp van Rijk, provincie, fondsen, sponsors en de leden van de Stichting Vrienden van Kasteel Amerongen, kon het Kasteel de afgelopen jaren draaiende gehouden worden en werden zelfs enkele restauraties uitgevoerd.

Maar, nadat de brandweer begin van dit jaar vanwege de slechte brandveiligheid op het Kasteel geen gebruiksvergunning wilde afgeven, moest het Kasteel voor het publiek gesloten worden. Daardoor liep het Kasteel inkom-

sten mis, die voor de exploitatie essentieel zijn. En als de exploitatie niet in orde is, komt het Kasteel ook niet in aanmerking voor subsidies. Tevens kwamen er ook allerlei bouwkundige gebreken aan het licht. Gevreesd wordt dat het Kasteel aan het verzakken is. Er zal een meetonderzoek plaatsvinden om te bepalen of het Kasteel inderdaad aan het verzakken is. En ten slotte bleek ook de collectie in een zeer slechte staat te verkeren en is restauratie geboden. De totale kosten van deze megaoperatie worden geschat op 25 miljoen euro.

Het bestuur wil een brede verantwoordelijkheid creëren voor de toekomst van Kasteel Amerongen. Er ligt al een Plan van Aanpak en de staatssecretaris zou in samenwerking met een bewindvoerend interim bestuur en de projectgroep Kasteel Amerongen een doorstart kunnen uitvoeren. In die projectgroep zitten ook al deskundigen van het Instituut Collectie Nederland (ICN) en de Rijksdienst voor de Monumentenzorg. “Het gaat om een reddingsoperatie en een duurzame exploitatie,” vertelt voorzitter Beelaerts van Blokland van de SKA.

De totale investering van 25 miljoen euro lijkt veel, maar is in rijkstermen en verspreid over een aantal jaren niet onoverkomelijk.”

De voorzitter van projectgroep Kasteel Amerongen, J. Jessurun, zegt dat de mogelijkheden voor een private stichting om Kasteel Amerongen te beheeren gering zijn. “Er moet nagedacht worden over een andere exploitatiestructuur. Bepaalde onderdelen van het terrein moeten meer commercieel geëxploiteerd worden.” De projectgroep kijkt daarbij ook naar de mogelijkheid een conferentiecentrum op het terrein te beginnen.

De Commissaris van de Koningin in de provincie Utrecht, B. Staal, zegt dat de provincie zijn verantwoordelijkheid neemt. De provincie handhaaft de jaarlijkse subsidie aan het Kasteel en heeft ook al een subsidie van 100.000 euro gegeven om de verhuizing van de collectie voor te bereiden en het interieur vast te leggen. [De plaats in huis waar elk stuk hoort].

Tijdens een persconferentie maakte voorzitter Beelaerts van Blokland (tweede van links) het besluit bekend om de stichting te ontbinden en het Kasteel 'terug te geven' aan het Rijk. Uiterst links de heer J. Jessurun, tweede man van rechts de Commissaris van de Koningin, B. Staal, en uiterst rechts burgemeester Doorn.

Foto: John Spijkerman.

“Een bedrag van 25 miljoen euro kan de provincie niet opbrengen. Daarvoor is zware bestuurskracht nodig.” Staal verwacht dat tussen nu en een paar weken de volgende stap gezet wordt in een restauratieproject dat 5 tot 6 jaar gaat duren. “Middels een bewindvoerend interim bestuur en een projectgroep moet men komen tot een herstelplan. In een volgend stadium zullen wij er bij de staatssecretaris op aandringen een reddingsoperatie te beginnen.”

Einde citaat.

In een apart kadertje beschrijft de Doornse Krant in het kort het aantal restauraties dat is afgerond.

Citaat:

Restauraties

In de afgelopen 15 jaar zijn er restauraties geweest aan het exterieur van het hoofgebouw, de Oranjerie, en de bijgebouwen. In totaal is er tot nog toe zes miljoen euro in het restauratieprogramma gestoken.

Aan de restauratie van het interieur van het Kasteel is niets gedaan. Ook aan het conserveren en restaureren van de collectie kon men te weinig doen. De huidige subsidiesystematiek werkt in het nadeel van Kasteel Amerongen. Voor elke subsidie die het Kasteel krijgt, moeten 30 procent aan eigen inkomsten verworven worden. In het verleden werd vaak een beroep gedaan op het VSB-fonds.

Einde citaat.

H.F.R.-v.B.

* * *

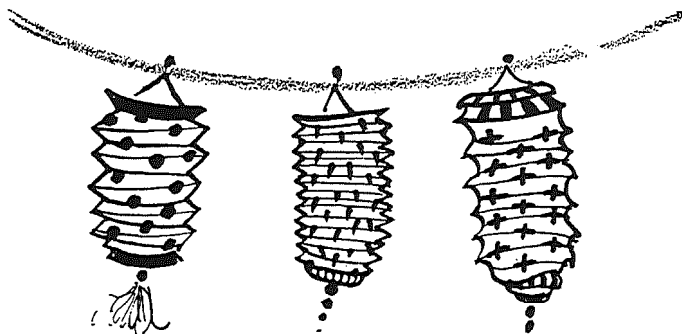
Kasteeltuinen geopend met lampionnen, chocomel **en** **winterverhalen voor jong en oud**

Een enorme kerstboom op het voorplein, koorgezang, chocomel en glühwein.... Het zijn de ingrediënten van een speciale en sfeervolle openstelling van de Kasteeltuinen. Op 13 december a.s., bij het vallen van de avond, worden de vuurkorven ontstoken en zullen de schoolkinderen uit de omgeving zich verzamelen aan de kasteelpoort. In een grote lampionnentocht lopen zij

over de kasteellaan naar het voorplein. Daar zal de kerstboomverlichting officieel worden ontstoken.

De volgende dag, **zaterdag**, zijn er in de tuinen speciale rond- leidingen voor kinderen. De kerstboom en zijn verlichting zijn te bewonderen en in de Theeschenkerij worden winterhapjes en dranken geschonken.

In de Theeschenkerij zit deze dag ook een echte **Winterkoningin** met fabelachtige verhalen over verre landen en winterse sprookjes, voor jong en oud.

De lampionentocht vindt plaats op **vrijdag 13 december vanaf 18.30 uur**. Aan deze tocht doen kinderen mee van basisscholen uit Amerongen, Overberg en Elst. Zij zijn hiervoor uitgenodigd via de schoolleiding. De kinderen worden ontvangen met warme chocomel. Voor de ouders wordt glüwein geschonken.

Zaterdag 14 december is de tuin geopend van 13.00 – 17.00 uur. De entree op deze zaterdag bedraagt € 1,- voor volwassenen en kinderen. Voor kinderen is dit inclusief de rondleiding.

Meer informatie: Kasteel Amerongen
Bianca Oomens tel. 0343 – 454 212.

* * *

Gevraagd: ijverige mensen met hart voor het Kasteel

Wie zegt ja! tegen het bestuur van SVKA?

Het bestuur van Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen
zoekt nieuwe bestuursleden.

Er zijn twee vacatures die het bestuur graag zou willen opheffen.

In 2003 bestaat de Stichting Vriendenkring 20 jaar,
daar wil het bestuur enige aandacht aan besteden.

Naast dat feit zoekt men versterking bij het organiseren van
evenementen op het kasteelterrein.

Wat hulp bij de ondersteuning van de vrijwilligersorganisatie
staat ook op het wensenlijstje.

Wat heeft u ervoor nodig? Een gezond verstand, een hulpvaardige instel-
ling en de bereidheid een deel van uw
vrije tijd belangeloos beschikbaar te stellen.

Wilt u meer informatie? Neemt u dan contact op met
mevrouw E.J. Waller-Wohlleben, tel.: 0343 – 45 43 56,
of schriftelijk: Donkerstraat 19, 3958 BH Amerongen.

* * *

Andere medewerkers bevolken het kantoor

Sinds enige tijd heeft het kantoor weer meer bemanning.

Twee nieuwe mensen hebben de draad opgepakt en zijn aan het werk
gegaan.

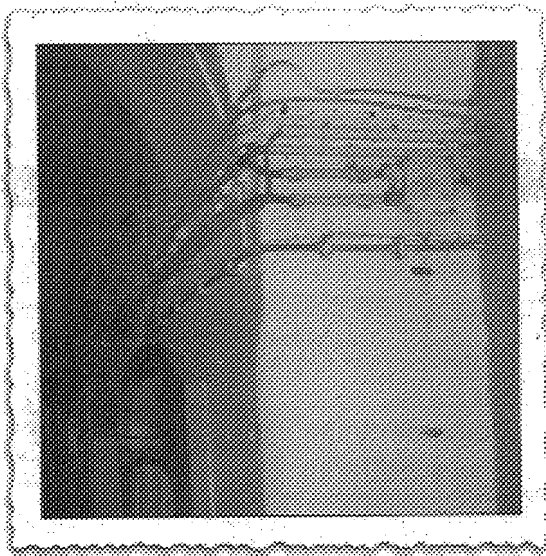
Er is nu – zoals het SKA bestuur dat noemt – een interim manager, de heer
D. van Beekhoff aangetreden. Als assistente/secretaresse is mevrouw Bianca
Oomens gekomen. Samen zorgen zij ervoor dat het werk gecontinueerd
wordt.

* * *

Overal in de muren zijn sinds enige tijd grote scheuren te vinden.

Foto: BDU

De electra in het Kasteel moet vervangen worden

Foto:BDU.

Een kijkje achter de schermen

Zoals u in ons vorige nummer van het Bulletin heeft kunnen lezen betekent het feit dat Kasteel Amerongen gesloten is niet, dat er binnenshuis geen activiteiten zijn.

Steven Coene heeft verteld wat er allemaal moet gebeuren vóór er gerestaureerd kan worden.

Intussen zijn de engelen gewoon met hun werk doorgegaan. De bekleding van het kleine armstoeltje uit de grote bibliotheek is onder handen genomen en dat is nu klaar; de zitkussens van de beide bergères in de grote zaal liggen in de engelenkamer en zij worden, nadat de grootste scheuren met spansteken zijn gedicht, in tule gepakt. Het werk aan deze kussens is intussen ook afgerond. (Een bergère is een brede, diepe armstoel met een los zitkussen). En de twee portières (dat zijn deurgordijnen) van de deur van de kleine bibliotheek zijn ontmanteld en vlakgelegd en zij worden op een steunweefsel geregen, voordat de eigenlijke reparatie kan beginnen.

Op verzoek van de conservator hebben wij gezamenlijk eerst alle vlakke textiel van codenummers voorzien die corresponderen met de nummering in het computersysteem, dat door Wendy Landewé is opgezet. In bijna alle gordijnen, kleedjes, kussens, schoorsteenvalletjes, tapijten, kleding en accessoires zijn nummertjes genaaid.

Daarna hebben een tweetal engelen zich specifiek bezig gehouden met het nummeren en opbergen van de textiel die nog 'los' aanwezig was. Slechts

een kleine hoeveelheid voorwerpen wacht nog op behandeling.

Een gedeelte van het materiaal lag al jaren opgerold opgeborgen in de engelenkamer, maar na de mottenplaag en de behandeling daartegen, zijn veel van de overige tevoorschijn gekomen artikelen eveneens in onze kamer terecht gekomen. En inmiddels is geleidelijk aan de hele voorraad door onze handen gegaan.

Om u enig idee te geven van wat dat inpakken inhoudt, het volgende.

Van de plaatselijke woninginrichting wordt een lege tapijtrol mee naar het Kasteel genomen, op de engelenkamer op maat afgezaagd en bekleed met een stuk gewassen en gestreken beddelaken, opdat het in te pakken kleed niet in directe aanraking komt met het karton en de daarin eventueel aanwezige schadelijke stoffen.

Het kleed – of een ander stuk textiel – wordt opgemeten, de toestand beschreven, alle scheuren, franjes, bandjes, ringen en eventuele aanwezige reparaties genoteerd. Dan wordt het bijpassende archiefnummer ingenaaid en zoveel mogelijk gegevens en verhalen er rond omheen verzameld.

Het stuk textiel wordt dan om de geprepareerde koker gerold, samen met vellen zuurvrij vloeipapier. Eventueel aanwezige metalen onderdelen, zoals ringen of haken, krijgen een extra bescherming.

Daarna wordt er op de naaimachine een hoes gemaakt – ook weer van gewassen en gestreken katoen (heerlijk, al die cadeau gekregen, afgedankte witte katoenen lakens!). Een etiket wordt opgenaaid, waarop het nummer en de gegevens van de inhoud vermeld zijn. Er worden 4 à 6 bandjes aan de hoes genaaid, afhankelijk van de breedte van de rol.

Anti-motten strips worden in de hoes geschoven zodanig, dat ze het kleed niet rechtstreeks raken en het geheel wordt met de bandjes dicht geknoopt. Een aantal van deze ingepakte rollen zijn te zien op een foto in het zomer-nummer van het Bulletin 2002. Een stok, door de koker gestoken, maakt het mogelijk het geheel op een speciale manier op te hangen.

Het klaarmaken van een rol kost ongeveer een ochtend werk. Wij hopen de nog niet behandelde stukken vóór de winterstop klaar te krijgen, want de verwarming in de *engelenkamer* kan maar matig gebruikt worden. Eén van de vele dingen waar ook naar gekeken zal moeten worden bij de komende restauratie.

E.E. Pezarro-van der Horst

Huisconcerten terug op het Kasteelterrein in 2003

Het muziekprogramma van Kasteel Amerongen is weer in volle gang en wij hebben de eerste twee concerten al achter de rug. Wij willen de kamermuziek liefhebbers onder u even bijpraten over hetgeen u in de komende maanden te wachten staat.

Vrijdag 13 december 2002, om 20.15 uur in de Andrieskerk begint het concert met **Musica ad Rhenum**. Musici: Jed Wentz – traverso; Job ter Haar – cello en Michael Borgstede – klavecimbel. Een concert in samenwerking met Organisatie Oude Muziek. Op het programma staan werken van Haydn, Kraft, Graf en Mozart.

Dit zal voorlopig het laatste concert zijn dat wordt gegeven in de Andrieskerk, want vanaf volgend jaar verhuist het ‘concertpodium’ naar het Koetshuis, dus weer terug op het Kasteelterrein.

Daar komt op **vrijdag 14 maart 2003 het Storioni Trio om 20.15 uur in het Koetshuis** van Kasteel Amerongen, met een schitterend programma “Bohemian Rhapsody”. Naast Dvorák en Smetana, worden er prachtige en emotionele werken van hun minder bekende tijd- en streekgenoten, Fibich, Suk en Novák gespeeld. De musici zijn Bart van der Roer – piano; Wouter Vossen – viool; Marc Vossen – cello.

Op **zaterdag 12 april 2003, om 20.15 uur in het Koetshuis**, komt tot onze grote vreugde ‘t **Philadelphus Ensemble** terug naar Amerongen, met o.a. het Schubert Kwintet en het Schubert Trio. De musici zijn Suzanne Jaspers – viool; Kirsti Goedhart – viool; Eva Smit – altviool; Hans Vader – cello; Wim Straesser – cello.

Het laatste concert van deze serie is op **zaterdag 10 mei 2003, om 20.15 uur in het Koetshuis** en dat wordt weer samen georganiseerd met Organisatie Oude Muziek. Bart Schneemann – hobo; Lucia Swarts – cello; Menno van Delft – klavecimbel, geven ons een selectie uit de muziek van o.a. Rameau, Telemann, Couperin en Marais.

Het **Koffieconcert** zal op **zondag 8 juni 2003 om 12.00 uur in het Koetshuis** (en niet zoals in onze brochure staat, op “zaterdag”) worden

gegeven.

Wij verheugen ons erg op de terugkeer naar het Kasteelterrein, en niet in het minst, omdat er weer de gebruikelijke heerlijke consumpties tijdens de pauze geserveerd zullen worden. Wat misschien minder goed bekend is, is dat de verbeterde akoestische voorzieningen het Koetshuis tot een perfecte ruimte hebben gemaakt voor concerten met kamermuziek.

Dit blijkt uit een “luisterbezoek” van dr. ir. D. de Vries van de Technische Universiteit Delft, waar werd geconstateerd dat de nagalmtijd tijdens het concert 1,5 seconde bedroeg, (voor de leken onder ons, er wordt in het algemeen gesteld dat voor kamermuziekuitvoeringen een waarde tussen 1,2 en 1,5 seconde optimaal is), een goede score dus. Daarbij werd opgemerkt dat de toegepaste opstelling van musici en publiek zeer gunstig is, want alle toehoorders zitten relatief dicht bij de instrumenten en voelen zich daardoor bij het muzikale gebeuren betrokken. Anderzijds zijn de afmetingen van de ruimte zodanig dat toch overal de bijdrage aan de verbeterde zaalakoestiek goed kan worden waargenomen.

Kaarten voor de concerten kosten € 15.- en zijn te reserveren bij mevrouw Struyck, tel.: 0343 – 48 17 02 en de VVV 0343-45 20 20.

A. Struyck - Ismay

Voor diegenen die echt een avondje uit willen, is er de gelegenheid om op loopafstand van Kasteel Amerongen uit eten te gaan in “Herberg Den Rooden Leeuw”.

Het ‘concert-arrangement’ bestaat uit 2 gangen voor € 25.- of 3 gangen voor € 29.50. Het diner wordt geserveerd vanaf 18.00 uur, reserveren wordt aangeraden, tel.: 0343 – 45 40 55 of e-mail: www.denroodenleeuw.nl

Gasten die van veraf komen, kunnen overwegen om in een van de uitstekende B&B faciliteiten (logies met ontbijt) in Amerongen te overnachten.

Adressen worden verstrekt door de Amerongse VVV, tot 6 jan. '03 alleen op donderdagnmiddag (behalve 2de Kerstdag) van 14.00 uur tot 16.00 uur, tel. 0343- 45 20 20.

Op andere dagen en tijden staat het antwoordapparaat aan.

Een scheurkalender uit 1899

Het inventariseren van de inhoud van de *bibliotheek* op Kasteel Amerongen, was o.a. nodig voor het Musip-project – u weet wel, de registratie van de museale collectie. Die ging van start in opdracht van conservator Steven Coene en werd uitgevoerd door Wendy Landewé, in dit geval samen met twee rondleidsters, die zich voor dit karwei beschikbaar hadden gesteld. Alle drie keurig witgehandschoend, werkten zij daar in deze intieme, nu half donkere kamer. Op de werkplek was er gelukkig goed licht van een bureaulamp. Eén voor één werden de boeken ter hand genomen, geregistreerd, en afgestoft met behulp van een zacht stofzuigerborsteltje.

Tegelijkertijd kregen de boekenkasten óók een schoonmaakbeurt; boeken en planken werden bovendien grondig geïnspecteerd op de aanwezigheid van insecten of sporen daarvan en op andere ongerechtigheden.

De dames vonden het boeiend om met deze collectie bezig te zijn, en soms zat er iets bijzonders tussen, zoals bijvoorbeeld de ontdekking van de hierna afgedrukte scheurkalender. Een van de ‘boekendames’, mevrouw Megteld de Bie, heeft de tekst van de kalender semi-letterlijk overgenomen en er voor het Bulletin een korte uitleg bij gegeven. Mogelijk horen wij in een ander Bulletin meer over hun ervaringen.

H.F. Rotgans – van Blerkom

* * *

In de *bibliotheek* van Kasteel Amerongen bevinden zich twee exemplaren van een scheurkalender van het jaar 1899, samengesteld door C. (Charles) en G.A. (Godard Adriaan) Bentinck en R. ten Kate. Wie deze R. ten Kate is, vermeld de historie niet; misschien weet een van onze lezers het antwoord?

Charles en Godard Adriaan, de oudste twee zonen van graaf Bentinck waren toen bijna 14 en 11 jaar oud. Waar de kalender toentertijd gedrukt is en hoe groot de oplage was, is niet bekend. Van de twee exemplaren is er één gebruikt.

De kalender bevat 365 raadsels, de meeste in het Engels en Nederlands, enkele in het Frans. Van de Nederlandse raadsels volgt hieronder een bruikbare selectie, die ook gebruikt zal worden voor de kinderrondleidingen. De antwoorden vindt u achterin dit Bulletin.

1. Welke fraaie bloem, geplaatst achter een voorwerp, dat vertrappt en getrappt wordt, vormt de naam van een nuttig, meestal opgeruimd man?
2. Wat is het luiste dier?
3. Welk paard kan van achter en van voren even goed zien?
4. Hoe meer men erbij doet des te kleiner wordt het; Hoe meer men eraf neemt, des te groter wordt het?
5. Welke kinderen hebben hun vaders zien dopen?
6. Wie kan alle talen spreken?
7. Waarom doet de haan zijn ogen dicht als hij kraait?
8. Wat is het verschil tussen Den Haag en Wenen?
9. Waarom plaatst men doorgaans de haan op de toren en geen hen?
10. Wat is langer dan een eeuw?
11. Wat is het deftigste dier?
12. Wat loopt er door het land en beweegt zich niet?
13. Wie heeft een ader meer dan andere mensen?
14. Wat is het oudste koninkrijk?
15. Wat is het verschil tussen het alfabet en menselijk leven?
16. Wat is de overeenkomst tussen een priester en een fles wijn?
17. Welk boek mag niet nagedrukt worden?
18. Mijn eerste deel is een verscheurend dier;
Mijn tweede ziet men 's winters;
Mijn derde is een naam van een boom;
Mijn geheel een stad in de provincie Friesland.
19. Wat heeft men aan zijn rechterhand als men van Amsterdam naar Haarlem reist?

20. Wie gaat 's morgens op vier benen, 's middags op twee benen en 's avonds op drie benen?
21. Vooruit ben ik zwart en achterwaarts nat.
22. Eerst ben ik wit als sneeuw, dan groen als klaver, dan rood als bloed en voor kinderen goed?
23. Welk verschil is er tussen twee maal twee is vier en zuurkool?
24. Een blinde, die zeer goed de weg weet, ook op een donkere avond, neemt wel een lantaren mee, waarom?
25. Welke vorst van Europa was zelden blij?

Megteld de Bie, rondleidster

* * *

“...Een deur mag er uitzien als een deur...”, maar niet altijd

“Amerongen - Donderdag 19 september was de monumentencommissie in openbare vergadering bijeen onder leiding van haar nieuwe voorzitter, burgemeester Doorn. Bij de behandeling van twee zaken was de discussie over wat kan en moet bij een monument interessant.”

Dit bericht stond in de Doornse Krant “De Kaap” van 26 september j.l.

Voor ons Bulletin is echter één van de twee zaken het vermelden waard, namelijk de discussie die over het Koetshuis gaat.

“Al toegestaan was een eerdere aanvraag om in het koetshuis bij het kasteel een extra deur te maken ter verhoging van de veiligheid bij brand. Die deur komt op de plaats waar nu een venster is. De vraag die daarbij werd gesteld is: als een venster verandert in een deur, moet dat dan zo uitgevoerd worden dat de nieuwe deur op het oude venster lijkt.

Dat zou kunnen door de ruimte die het venster door het uitbreken achterlaat, geheel gevuld wordt met een deur. De gebruikte materialen voor de nieuwe deur moeten er voor zorgen dat het aanzien als een venster is. Het alternatief is dat de deur het aanzien van een deur krijgt,

wat een functionele aanpassing is. De commissieleden zijn van mening dat een deur er best uit mag zien als een deur, maar de Rijksdienst voor de Monumentenzorg denkt daar anders over en geeft dus de voorkeur aan een deur die er uitziet als een venster.

De commissie besloot om haar moverende reden akkoord te gaan met de voorkeur van de Rijksdienst.”

* * *

Het recht van de duiventil

Bij landhuizen en kastelen zijn vaak nog prachtige duiventillen te vinden. Zo is bij Kasteel Amerongen aan de achterzijde van de bijgebouwen een groot duifhuis te zien. Vroeger was het houden van duiven een 'heerlijk recht' – zoals bij de Heerlijkheid Amerongen – een recht, voorbehouden aan de adel en de geestelijkheid. Duiven vond men een lekkernij en de mest die zij gaven, was een waardevol product. Veel mensen geloofden ook dat duivenvlees beschermde tegen de pest en dat de mest heilzaam werkte bij allerlei uit- en inwendige kwaaltjes.

Eigenaren waren verplicht hun duiven tijdens de zaaitijd binnen te houden. Anders konden de boeren naar hun oogst fluiten. De duiven die dan toch buiten kwamen mochten worden afgeschoten. Toch waren de boeren wel op de duiven gesteld. De vogels aten namelijk ook de zaden van onkruiden en zij bemestten het land.

Dat de mest wel degelijk waarde had bewijst de advertentie, zoals die heeft gestaan in de Amerongsche Courant van 31 januari 1884.

Notaris Mr. R. C. Immink,
 te AMERONGEN, zal op **Don-**
derdag 7 Februarij a.s., 's nam.
2 ure, in den Stal van het
Kasteel AMERONGEN, aldaar,
PUBLIEK VERKOOPEN:
Eenige perceelen
DUIVENMEST.

Uit de oude krant geknipt...

Met 'de oude krant' wordt hier De Amerongsche Courant bedoeld uit de jaren van vóór 1900. De krant is een, zoals de ondertitel luidt, Nieuws- en Advertentieblad voor Amerongen, Leersum, Elst, Reenen, Venendaal en Omstreken.

In oude nummers van het Bulletin van Kasteel Amerongen zijn al eens meerdere nieuwsberichten uit deze krant gepubliceerd. Zij zijn verzameld door de oud-secretaris van de Stichting Vriendenkring, de heer J.D. van de Nadort. De redactie kan daar nog steeds uit putten.

Eén van de lezers, de heer Anspach, krijgt in de krant van 5 April 1888 antwoord op zijn vraag of er ook een familienaam bekend is als "van Oud-Amerongen". 'Hoogstwaarschijnlijk zal dit niet het geval zijn,' schrijft iemand, die ondertekent met H.K. ' Wel bestaan er familiën met den naam "van Amerongen", zoowel in de gemeente Amerongen als in omliggende plaatsen, en uit den aard der zaak zijn deze ook verre verspreid.'

'Op mijne Zondagschool te Overberg heb ik een paar kinderen, die den geslachtsnaam voeren: "Van Nieuw-Amerongen". Deze toevoeging "Van" duidt denkkelijk aan, dat hun grootvader of overgrootvader gewoond heeft op de hofstede "Nieuw-Amerongen", aan den voet der Amerongsche heuvelen gelegen, behoorende bij de heerlijkheid Ame-rongen, en tegenwoordig bewoond door M. Apeldoorn.

Het is van algemeene bekendheid, dat velen in het begin dezer eeuw namen hebben aangenomen, afgeleid van de streek, van de hoeve, van den aard der gronden of plaatselijke gesteldheid. Zoo vindt men in het Overbergsche, evenals elders, oude families van Ginkel, Grootveld, ter Maten, Bouwhorst, van de Meent, Hardeveld, Veldhuizen, enzovoorts, allen klaarblijkelijk namen, op bovengenoemde wijze ontstaan.

"Van Ginkel", afkomstig van de heerlijkheid Ginkel; "Grootveld", wonende in een huis, staande of behorende bij een groot heideveld; "Ter Maten", dat wil zeggen uit de Maten of uit de weiden, daar maat en weide dezelfde betekenis hebben. Met den geslachtsnaam van Nieuw-Amerongen is dus denkkelijk een tegenstelling bedoeld met Oud-Amerongen, doch de toevoeging "oud" was hier overbodig.

H.K.'

* * *

Alweer een afscheid

Op 8 oktober j.l. hebben de *engelen* afscheid genomen van hun ‘hoofden-gel’, mevrouw Sytske Stratenus-Duba, omdat zij naar het buitenland ver-trekt.

Ruim twintig jaar was zij, op vrijwillige basis, onze “leidsvrouw”, de enige van ons die een opleiding tot restauratrice gevolgd heeft. Daardoor kon zij ons – leken – de kneepjes van het vak bijbrengen en het omgaan met oude textiel leren. Al die jaren wist zij ons te stimuleren en te motiveren om steeds weer een ander kapot en versleten gordijn, stoelbekleding, lampekap of kleedje uit de collectie onder handen te nemen.

Daarnaast is zij de initiatiefneemster geweest van de befaamde actie “Beren te logeren”, waarmee veel extra broodnodige inkomsten voor het Kasteel verworven konden worden.

De laatste jaren heeft zij eerst op Kasteel de Haar gewerkt en daarna op Paleis Het Loo. Ook mocht Sytske, samen met een collega, de knielkussens voor het kerkelijk huwelijk van prins Willem-Alexander en prinses Máxima ontwerpen en uitvoeren.

Al die werkzaamheden namen zoveel tijd in beslag, dat zij de laatste drie jaar niet meer regelmatig elke week met de *engelen* kon meedoen, maar alleen slechts uit de verte een oogje op ons hield.

Nu zij naar Frankrijk is verhuisd vrezen wij dat dat oogje die grote afstand niet kan overbruggen.

Wij wensen haar en haar echtgenoot vele goede, gezonde en actieve jaren toe in hun nieuwe woonplaats.

namens de *engelen*,

E.E. Pezarro-van der Horst

noot van de redactie:

In het tijdschrift “HANDWERKEN zonder grenzen”, een uitgave van Beukers & Beukers Tijdschriften en Boeken, nr.2/2002 – april, staat een prachtige, in kleur afgebeelde fotoreportage met een uitgebreid verslag van het ontwerpen en borduren van bovengenoemde kussens, bestemd voor de knielbank bij de huwelijksinzegening in de kerk.

* * *

De antwoorden op de raadsels

1. Matroos
2. Antiloop
3. Blindpaard
4. Een gat
5. Dominee's kinderen
6. De echo
7. Omdat de hennen anders denken, dat hij zijn les niet van buiten kent
8. De een heeft een Zwijger, de andere een Prater
9. De toren is te hoog om de eieren eraf te halen
10. Een leeuw omdat hij een el (L) langer is
11. Een witte das
12. Een weg
13. Dichters met dichtader
14. Het koninkrijk der Bijen
15. Het alfabet kent een wee, het leven heeft er vele
16. Van beiden kan men bisschop maken
17. Het boek der Natuur
18. Leeuwarden
19. Vingers
20. De mens
21. neger – regen
22. De Kers
23. Het eerste is uitgemaakt, de tweede is ingemaakt
24. Opdat de ziende hem niet omver loopt
25. De keizer van Oostenrijk, want hij zat meestal te Wenen

* * *

Aan dit lijstje raadsels kan er nóg een worden toegevoegd voor de kinderrondleidingen. Conservator Steven Coene heeft een paar maanden geleden **het aantal ruimtes in Kasteel Amerongen** geteld.

Het antwoord luidt: **er zijn 83 ruimtes in het Kasteel aanwezig.**

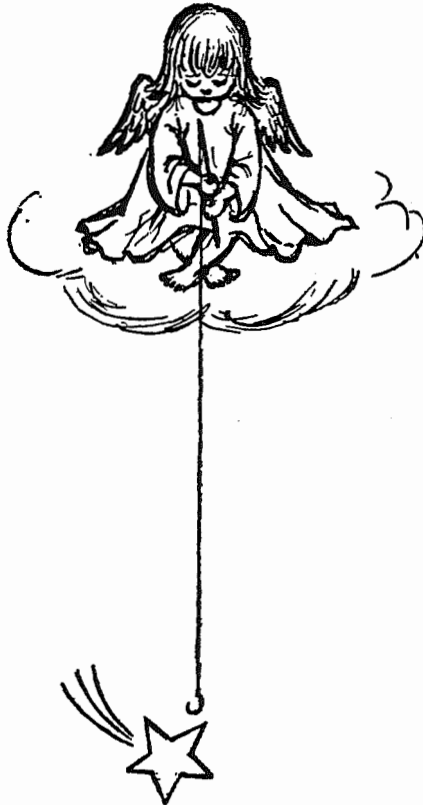
* * *

Kerstgroet

Er bestaat een oud gezegde :

“Als de nood het hoogst is, is de redding nabij.”

Wij zullen het jaar met deze woorden afsluiten.

De redactie wenst u

Goede Kerstdagen en een Gelukkig Nieuw Jaar.

Bezorgers voor het Bulletin

Er hebben zich een aantal mensen aangediend die bereid zijn het Bulletin te bezorgen in de dorpen Leersum en Doorn en ook nog Amerongen. Dank u wel, wij zijn er heel blij mee. Op die manier worden de taken over meer mensen verdeeld.

Om korting op de porto-kosten te krijgen moet er een partij post aangeboden worden van 500 stuks, die volkomen aan elkaar gelijk zijn. Het kan voorkomen dat u uw Bulletin toch door de postbode bezorgd krijgt, hoewel u in Amerongen woont. Tijdens het postklaar maken is het nodig ook wat Amerongse adressen (de grootste groep) mee in te pakken, om het aantal van 500 rond te krijgen.

H.F.R.v.B.

Colofon

Bulletin Kasteel Amerongen wordt uitgegeven door
Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen.
Kasteel Amerongen, Drostestraat 20, 3958 BK Amerongen.
Telefoon 0343 – 45 42 12.

Kasteel Amerongen is voor langere tijd gesloten voor bezoekers.
De tuinen en het park zijn gesloten tussen 1 november en 1 april, tenzij anders wordt aangegeven.

Secretariaat van de Stichting Vriendenkring :
Mevrouw C.A. de Ridder-Hendriks, Dijkstraat-West 176 A,
3906 WR Veenendaal.

Redactie Bulletin:

T. Eijffius
B.E.O. van der Laan
H.F. Rotgans-van Blerkom
A.A. de Visser-Ike

© Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande toestemming van de Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen.
ISSN: 1382-8916

Drukkerij Print '81, Doorn.

B U I T E N L U S T

Hans Nijhoff
Paul van Roy

Restaurant Buitenlust
Burg. Jhr. H. v.d. Boschstraat 13 • 3958 CA Amerongen
Telefoon 0343-451692 • Telefax 0343-461306
Emailadres: restaurantbuitenlust@hotmail.com

Drs. Tom Kluen

Antiquair - Restaurator

Inkoop - Verkoop - Restauratie - Taxatie

Verhuisd
naar: →

*Gespecialiseerd in
antieke meubelen*

Rijksstraatweg 173
3956 CM Leersum

Geopend:
di. t/m zat. 11.00 - 17.30 uur

Tel.: 0343 - 450288 of 06 - 53713786

INSTALLATIEBEDRIJF

MEIJER B.V. AMERONGEN

KOUDIJS LEERSUM

Waarborg installateurs

AMERONGEN

☎ 0343 - 45 12 33

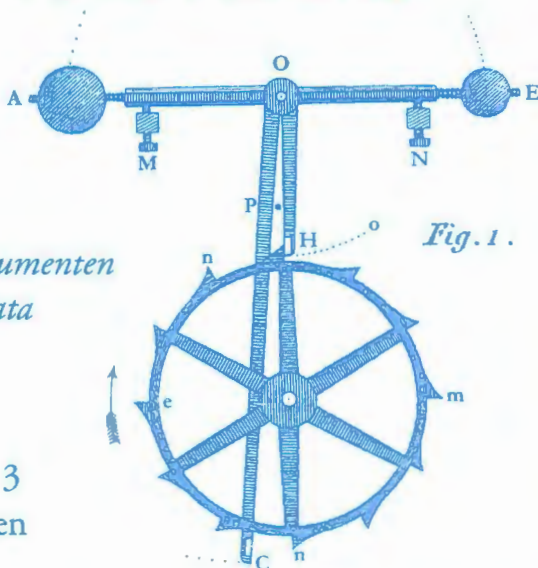
- Sanitair
- Lood- Zink- en Dakwerk
- Centrale Verwarming
- Gas- en Waterfitter
- Elektrotechnische Installaties
- Ventilatie

M.B. HOENCAMP

Restauratie van:

- * uurwerken
- * fijnmechanische instrumenten
- * barometers & automata

H. v/d Boschstraat 3
3958 CA Amerongen

De Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen

is opgericht in 1983 en heeft ten doel behulpzaam te zijn bij de exploitatie en restauratie van Kasteel Amerongen en de daarin aanwezige inventaris.

Nog een doelstelling van de stichting is het coördineren en motiveren van vrijwillige helpers.

Voor bezoekers zijn het park en de tuin opengesteld; een groep vrijwilligers helpt mee met het tuinwerk. In de Winkel staan weer andere vrijwilligers.

- jaar-donateurschap minimaal € 16,-
- jaar-donateurschap voor twee personen uit één gezin minimaal € 23,-
- de donatie voor het leven bedraagt € 160,-

Donateurs ontvangen drie maal per jaar het Bulletin, en ook korting op de toegangkaart voor concerten. Het postbanknummer is 15 18 38, t.n.v. Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen, onder vermelding van: donateursadministratie. Voor meer informatie, tel. 0343 - 454212.

ISSN: 1382-8916

Concerten:

Vanaf 27 april 2002 worden er regelmatig huisconcerten van Kasteel Amerongen gegeven in de Andriesskerk te Amerongen.

Informatie: mevrouw A. Struyck, 0343 - 481702.

